

Η Σημαία, κατέχει, μαζί με τη θρησκευτική πίστη, ξεχωριστή θέση στην ιστορία, στη ψυχή και την ύπαρξη του Ελληνικού λαού.

Γράφει
Ο Ευάγγελος Μαυρογόνατος

Η σημαία, δεν είναι απλώς «τεμάχιον υφάσματος», όπως αναφέρει κάποια παλιά εγκυκλοπαίδεια, αλλά ένα σύμβολο που ενσαρκώνει ένα σωρό συναισθήματα και που εμφανίζεται σε όλα τα πιθανά και απίθανα σημεία, από τα πεδία των μαχών.

Η Ελληνική σημαία αποτελεί την επίσημη σημαία και σύμβολο του Ελληνικού Κράτους, ενώ συμβολίζει τον αγώνα του λαού μας για την ελευθερία. Αυτήν για την οποία άνθρωποι έδωσαν τη ζωή τους, ώστε εμείς να είμαστε σήμερα ελεύθεροι.

Αποτελεί το πρώτο και το μεγαλύτερο σύμβολο του έθνους.

Η σημαία της Ελλάδας περιέχει εννέα ισοπαχείς, οριζόντιες και εναλλασσόμενες λευκές και μπλε παράλληλες λωρίδες, καθώς και έναν λευκό σταυρό μέσα σε ένα κυανό τετράγωνο στο πάνω προίσιο μέρος.

Οι εννέα λωρίδες αντιστοιχούν στις συλλαβές της ιστορικής φράσης «Ελευθερία ή Θάνατος», όπως παράλληλα και στα γράμματα της λέξης «Ελευθερία».

Ο σταυρός συμβολίζει τον σταυρό του χριστιανισμού και της ορθόδοξης πίστης, όπως και ο σταυρός που συχνά υπάρχει και στον ιστό.

Τι συμβολίζει;

- Τα χρώματα γαλάζιο και λευκό συμβολίζουν το Γαλάζιο της Ελληνικής θάλασσας και το Λευκό των αφρισμένων κυμάτων.
- Οι οριζόντιες γραμμές είναι 9, όπως και οι συλλαβές του συνθήματος της Ελληνικής Επανάστασης, «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ».
- Ο Λευκός Σταυρός συμβολίζει την αφοσίωση των Ελλήνων στην Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη και την συμβολή της Εκκλησίας στον σχηματισμό του σύγχρονου Ελληνικού Κράτους.
- Η Εθνική Σημαία της Ελλάδος αποτελείται από 9 ίσου πλάτους οριζόντιες παράλληλες γραμμές, 5 Κυανές και 4 Λευκές σε διαδοχή, έτσι ώστε η πρώτη και η τελευταία να είναι Κυανές.
- Στο πάνω αριστερό τμήμα σχηματίζεται ένα κυανό τετράγωνο, που καταλαμβάνει τις 5 πρώτες γραμμές, μέσα στο οποίο υπάρχει Λευκός Σταυρός.

Η ιστορία της:

- **Βυζαντινή εποχή**

Σημαίες και λάβαρα με το σύμβολο του σταυρού χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία κατά την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου.

- **Τουρκοκρατία**

τη μεταβυζαντινή εποχή σημαίες με το σύμβολο του σταυρού είχαν χρησιμοποιηθεί από τους Έλληνες σε διάφορες εποχές και κατά τόπους σε περιπτώσεις εξεγέρσεων. Δημοτικά τραγούδια των αρματολών του 17ου και 18ου αιώνα αναφέρουν ότι αυτοί είχαν φλάμπουρα με τον σταυρό και άλλα θρησκευτικά σύμβολα.

Η σημαία με λευκό σταυρό σε μπλε φόντο υψώθηκε από το στόλο που με αρχηγό το Γιάννη Σταθά και υπαρχηγό το Νικοτσάρα πραγματοποιούσε επιδρομές σε παράλια του βόρειου Αιγαίου το 1807.

Αυτή ευλογήθηκε και υψώθηκε το 1807 στη Μονή Ευαγγελιστρίας στη Σκιάθο. Σε αυτή ο ηγούμενος Νήφων όρκισε τους οπλαρχηγούς Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, Ανδρέα Μιαούλη, Παπαθύμιο Βλαχάβα, Γιάννη Σταθά, Νικοτσάρα, τον Σκιαθίτη διδάσκαλο του Γένους Επιφάνιο-Στέφανο Δημητριάδη, τους Λαζαίους, τον Αναστάσιο Καρατάσο, τον Λιόλιο Ξηρολειβαδίτη, τον Νικόλαο Τσάμη και πολλούς άλλους.

Οι καπεταναίοι είχαν συγκεντρωθεί στο Μοναστήρι για να σχεδιάσουν τις επόμενες κινήσεις τους για την Επανάσταση. Παραλλαγή της ήταν η σημαία του Παπαφλέσσα, φτιαγμένη από το μπλε εσωτερικό του ράσου του και την φουστανέλα ενός συμπολεμιστή του.

Σημαίες της Ελληνικής Επανάστασης και Α' Εθνοσυνέλευση

κή του σημαία.

Οι επαναστατικές σημαίες είτε ήταν τρίχρωμες (άσπρο-μαύρο-κόκκινο) με τα σύμβολα της Φιλικής Εταιρείας (όπως π.χ. τον φοίνικα που αναγεννιέται από τις στάχτες του ή την άγκυρα κ.ά.),

τα οποία είχαν όλες οι σημαίες των νησιών, είτε ακολουθούσαν τα μπαϊράκια και τα φλάμπουρα των αρματολών φέροντας σταυρό μαζί με αγίους ή τον αετό,

Το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης δεν υπήρχε ενιαία διοίκηση και το κάθε στρατιωτικό σώμα έφερε τη δι-

ενώ πολλά χωριά εξεγέρθηκαν υπό το λάβαρο της εκκλησίας της ενορίας τους.

Το 1822 πραγματοποιήθηκε η Α΄ Εθνική Συνέλευση στην Επίδαυρο, η οποία ψήφισε το Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος, το πρώτο ελληνικό σύνταγμα. Στις παραγράφους ρδ΄ και ρε΄ του Προσωρινού Πολιτεύματος συναντάται η πρώτη απόφαση για τη μορφή της ελληνικής σημαίας, με την οποία καθιερώθηκαν το κυανό και το λευκό ως χρώματα της σημαίας και ανατέθηκε στο Εκτελεστικό Σώμα να προσδιορίσει τη μορφή της.

Σύμφωνα με μια θεωρία θέλησαν να αποφύγουν το κόκκινο και το πράσινο, χρώματα δηλαδή που συνδέονταν με τον ισλαμισμό και την Οθωμανική Αυτοκρατορία, ενώ παράλληλα σύμφωνα με άλλη θεωρία, η επιλογή των χρωμάτων έγιναν για να συμβολίζει το γαλάζιο της θάλασσας του Αιγαίου και το λευκό των κυμάτων.

Πάντως η πιο διαδεδομένη θεωρία για το πλήθος των λωρίδων, είναι ότι συμβολίζουν τις συλλαβές της φράσης «ελευθερία ή θάνατος», οι πέντε κυανές τις συλλαβές «**Ε-λευ-θε-ρί-α**» και οι τέσσερις λευκές «**ή θά-να-τος**». Οι θεωρίες για την επιλογή των χρωμάτων και το συμβολισμό των λωρίδων κρίνονται συχνά βέβαια ως λαϊκοί θρύλοι και ρομαντισμοί.

Ωστόσο, γεγονός είναι πως πολλές από τις σημαίες της επανάστασης έφεραν μία από τις φράσεις «Ελευθερία ή Θάνατος», «**Η ΤΑΝ Ή ΕΠΙ ΤΑΣ**», ή «**ΝΙΚΗ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ**».

Η σημαία των επαναστατών της Κεντρικής Μακεδονίας το 1822

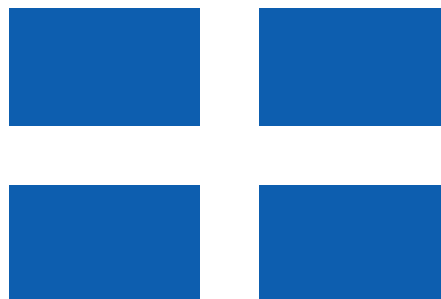
Στις 15 Μαρτίου 1822 εκδόθηκε η απόφαση 540 του εκτελεστικού, υπογεγραμμένη από τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, πρόεδρο του. Το διάταγμα όριζε για τις σημαίες ότι:

α) (...) των μεν κατά γην δυνάμεων η σημαία, σχήματος τετραγώνου, θα είχαν εμβαδόν κυανούν, το οποίο θα διηρείτο εις τέσσαρα ίσα τμήματα από άκρων έως άκρων του εμβαδού(...)

β) (...) η δε κατά θάλασσαν σημαία θα ήτο διττή' μία διά τα πολεμικά και άλλη διά τα εμπορικά πλοία. Και της μεν διά τα πολεμικά πλοία το εμβαδόν θα διηρείτο εις εννέα οριζόντια παραλληλόγραμμα, παραμειβομένων εις αυτά των

χρωμάτων λευκού και κυανού' εις την άνω δε προς τα έσω γωνίαν τούτου του εμβαδού εσχηματιζέτο τετράγωνον κυανόχρουν, διηρημένον εν τω μέσω δι' ενός σταυρού λευκοχρόου. Της δε διά τα εμπορικά πλοία διωρισμένης το εμβαδό θα ήτο κυανούν' εις την άνω προς τα έσω γωνίαν τούτου του εμβαδού εσχηματιζέτο ωσαύτως τετράγωνον λευκόχρουν και διηρημένον εν τω μέσω δι' ενός σταυρού κυανοχρόου(...)

Εικόνα 1 1822 - 1969

Σύμφωνα με κείμενο στο ιστορικό αρχείο της Εθνικής Βιβλιοθήκης Αθηνών υπ' αριθμόν 8711, η πρώτη σημαία που υψώθηκε στα Καλάβρυτα:

(...) έφερεν άνωθεν σταυρόν, με γραμμάς κάτωθεν αυτού 16, κατά το σύνθημα της Εταιρείας των Φιλικών, και με την επιγραφήν ή ελευθερία ή θάνατος. Κατόπιν δε ο Ν. Σολιώτης έλαβε προσφερθείσαν αυτώ παρά της μονής Αγίας Λαύρας την χρυσοκέντητων επί των Χριστιανών αυτοκρατόρων σημαίαν της μονής, φέρουσα εξ ενός την Ανάστασιν και ετέρωθεν τον άγιον Γεώργιον. Σώζονται δε ως παρακαταθήκαι μετά τον Αγώνα παρά του Σολιώτου εις τη ρηθείσαν μονήν αμφοτέραι αυταί αι σημαίαι.

156 Σημαία από την Αντιοχειακή Θρόνη ανεγέρθη από τις Δεσποινίδες των Σπυρίδων Εκκόπριαν. Προσφέρθη στο Μιχαήλιο Σολιώτη, Σουλίου Αλαί, Μιχαήλως Αγίου, μετά την απελευθέρωση της πόλεως το 1870.
Δομή: 1,20X 0,55 μ.
Αρ. ενδ. 3943.

Σημαία του ανεξάρτητου κράτους

Επί Όθωνα προστέθηκαν στη σημαία του στρατού ξηράς και του πολεμικού ναυτικού τα βασιλικά παράσημα.

Η εμπορική σημαία ορίστηκε να είναι σαν την σημαία του πολεμικού ναυτικού, χωρίς τα παράσημα.

Το 1862 με την κατάλυση της βασιλείας του Όθωνα, αφαιρέθηκαν απ' τις σημαίες τα βασιλικά παράσημα.

Επί Γεωργίου Α' προστέθηκε στις σημαίες στρατού και πολεμικού ναυτικού το βασιλικό στέμμα.

Το 1864, ορίστηκε η σημαία του πεζικού να φέρει στο κέντρο της εικόνα του Αγίου Γεωργίου, προστάτη του πεζικού.

Στις 31 Μαΐου 1914 εκδόθηκε βασιλικό διάταγμα που όριζε με ακρίβεια τη μορφή των σημαίων, χωρίς να μεταβάλλει τα βασικά χαρακτηριστικά που ήδη είχαν. Ορίστηκε επίσης σημαία που θα χρησιμοποιείται από υπουργεία, πρεσβείες, δημόσιες ή δημοτικές υπηρεσίες και φρούρια.

Ακόμη όρισε ότι η σημαία του εμπορικού ναυτικού είναι και η εθνική σημαία, αυτή δηλαδή που επιτρεπόταν να υψώνουν και οι ιδιώτες.

Στις 25 Μαρτίου 1924 τα Υπουργεία Στρατιωτικών και Ναυτικών αφαίρεσαν τα στέμματα από τις σημαίες, εκτελώντας το ψήφισμα της Δ' Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης στην Αθήνα «Περί ανακηρύξεως τής Δημοκρατίας».

Στις 20 Φεβρουαρίου 1930 νέο διάταγμα για τη μορφή της Σημαίας, όριζε ότι η κλίμακα της εθνικής σημαίας είναι 2:3.

«Η επίσημη σημαία είναι «κυανούν ορθογώνιο, με αναλογίες διαστάσεων επίσης 2:3, το οποίο διαιρείται σε τέσσερα ίσα ορθογώνια δι' ορθίου λευκού σταυρού, του οποίου αι κεραΐαι έχουσι πλάτος ίσον προς το 1/5 του πλάτους της σημαίας».

Η επίσημη σημαία ορίστηκε να χρησιμοποιείται από υπουργεία πρεσβείες, δημόσιες ή δημοτικές υπηρεσίες και φρούρια και η εθνική σημαία από πολεμικά και εμπορικά πλοία, ναυτικά και λιμενικά καταστήματα και ιδρύματα, από τα προξενεία και από τους ιδιώτες.

Το διάταγμα όριζε ακόμη η σημαία του πεζικού να χρησιμοποιείται από τα συντάγματα πεζικού και ευζώνων, και στον ιστό της να φέρει υπερκείμενη σταυροφόρο χρυσή σφαίρα με εμπρός τον αριθμό του συντάγματος και πίσω το γράμμα Π.

Στις 10 Οκτωβρίου του 1935 επαναφέρθηκαν τα στέμματα στις σημαίες με το ψήφισμα της Ε' Εθνικής Συνέλευσης στην Αθήνα «Περί καταργήσεως τής αβασιλεύτου Δημοκρατίας».

Εικόνα 2 1970 -1975

Το 1967, αφαιρέθηκε το στέμμα από τις σημαίες, και το 1969 με νέο ψήφισμα καταργήθηκε η σημαία του πεζικού και καθιερώθηκε ως επίσημη σημαία εκείνη του Ναυτικού.

Στις 18 Αυγούστου του 1970, η αναλογία της σημαίας μετατράπηκε από 2:3 σε 7:12.

Εικόνα 3 1975 -1978

Μετά τη Μεταπολίτευση, ο Νόμος 48/1975 και το Προεδρικό Διάταγμα 515/1975 ρύθμιζαν με λεπτομέρειες τη μορφή και τις διαστάσεις της σημαίας. Ο Νόμος 851/21-12-1978 (ΦΕΚ 233 τ. Α') «Περί εθνικής Σημαίας, των Πολεμικών Σημαιών καί του Διακριτικού Σήματος τού Προέδρου τής Δημοκρατίας» καθόριζε την επίσημη εθνική σημαία που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα,

καθώς και τις τεχνικές και τυπικές προδιαγραφές της.

Η κλίμακα της σημαίας άλλαξε πάλι σε 2:3, όπως φαίνεται από τις διαστάσεις που προβλέπονται (π.χ. 432:648 ή 90:135).

Στα πλαίσια του άρθρου 9, καταργήθηκαν οι διατάξεις των προηγούμενων ετών (1967, 1969, 1971, 1973, 1975).

Εικόνα 4 1978 έως σήμερα

Η επίσημη σημαία, ίδια με τη σημαία του στρατού ξηράς, καταργήθηκε με αυτόν το νόμο και αντικαταστάθηκε πλήρως από την εθνική σημαία, η ανάρτηση της οποίας γίνεται πάνω σε λευκό κοντό, στην κορυφή του οποίου υπάρχει (σε συγκεκριμένες περιπτώσεις) λευκός σταυρός.

Το 1980, το Προεδρικό Διάταγμα 348/17-4-1980 (ΦΕΚ 98 τ. Α'), καθόριζε με λεπτομέρειες τις προδιαγραφές για τις πολεμικές σημαίες. Η σημαία της Πολεμικής Αεροπορίας φέρει στο κέντρο του σταυρού την εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ.

Το εθνόσημο

Αποτελεί το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας - αποτελεί παραλλαγή της σημαίας και φέρεται σε όλα τα καλύμματα κεφαλής (πηλήκιο, πηλήσκος, μπερές, δίκωχο, τζόκεϊ) των μελών του Στρατού Ξηράς, του Πολεμικού Ναυτικού, της Πολεμικής Αεροπορίας, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος και του Πυρο-

σβεστικού Σώματος.

Η σημαία αποτελεί ένα από τα υψηλά εκείνα σύμβολα που τιμά ο στρατός, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στο **Στρατιωτικό Κανονισμό 20-1** (άρθρα 16, 18 και 63).

Με τη σημαία καλύπτονται τα φέρετρα των αξιωματικών, ανθυπασπιστών, υπαξιωματικών και οπλιτών που απεβίωσαν κατά την υπηρεσία τους (πλην των αυτοκτονούντων).

Ανάλογης τιμής τυγχάνουν οι αξιωματικοί σε πολεμική διαθεσιμότητα, καθώς και οι εν ενεργεία έφεδροι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και οπλίτες (*Κανονισμός Εξωτερικής Υπηρεσίας Στρατεύματος ΓΕΕΘΑ, 1992*).

Κατά την έπαρση και υποστολή της, γίνεται απόδοση τιμών από Φρουρά (*παρουσιάστε*) και από ειδικά επιφορτισμένο σαλπικτή, ο οποίος παιανίζει ειδικό εμβατήριο.

Παραλλαγή της εθνικής σημαίας αποτελούν οι πολεμικές σημαίες των Μονάδων, Συγκροτημάτων, Σχηματισμών και Παραγωγικών Σχολών, οι οποίες στο κέντρο του σταυρού φέρουν τον προστάτη Άγιο του Όπλου τους (τον έφιππο Άγιο Γεώργιο για το Πεζικό και τον υπόλοιπο Στρατό Ξηράς, πλην του Πυροβολικού, το οποίο δε διαθέτει πολεμική σημαία, τον Αρχάγγελο Μιχαήλ επί νεφών για την Αεροπορία και την Αγία Ειρήνη για την Αστυνομία και - μέχρι το 1984 - την Χωροφυλακή, η πολεμική σημαία του Ναυτικού είναι απόλυτα όμοια με την εθνική σημαία).

Αυστηροί κανόνες χειρισμού της Σημαίας

Η Ελληνική Σημαία εκπροσωπεί το Έθνος μας, την πατρίδα μας, και την κρατική μας οντότητα. Σε περίπτωση πολέμου η σημαία πρέπει να φυλάσσεται και προστατεύεται ακόμα και με την ζωή μας.

Σε περίπτωση που μια σημαία φθαρεί, τότε καίγεται, με ευλάβει-

α, αλλά **ΠΟΤΕ** δεν πετιέται στα σκουπίδια.

Η Σημαία χρησιμοποιείται μόνον σε έπαρση επί ιστού. Απαγορεύεται η οποιαδήποτε άλλη χρήση της. (π.χ. κρέμασμα κουρτίνας, διακοσμητικό, ένδυμα, κλπ)

Κατά την έπαρση της Ελληνικής Σημαίας στεκόμαστε όλοι προσοχή.

Ο Σημαιοφόρος αίρει γοργά. Κατά την διάρκεια της Έπαρσης της Σημαίας ψάλλετε ο Εθνικός Ύμνος.

Εάν υπάρχουν πολλές σημαίες τότε η Ελληνική πρέπει να βρίσκεται, υψηλότερα από τις υπόλοιπες.

Κατά την υποστολή της Σημαίας στεκόμαστε προσοχή. Ο Σημαιοφόρος υποστέλλει αργά.

Κατά την ημέρα πένθους η Σημαία κυματίζει μεσίστια, και αφού ο σημαιοφόρος τελειώσει την έπαρση, τότε προχωρεί σε υποστολή μέχρι το μέσο του ι-στού.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η Ελληνική Σημαία να αγγίζει το έδαφος για οιονδήποτε λόγο. Σε περίπτωση που η σημαία είναι πολύ μεγάλη, η έπαρση πρέπει να γίνεται από τον σημαιοφόρο και με την βοήθεια του παραστάτη. Το ίδιο πρέπει να γίνεται και κατά την υποστολή της Σημαίας.

Η πολιτεία έχει θεσπίσει νόμους και διατάξεις που προβλέπουν την τιμωρία για τους παραβάτες. Σύμφωνα με το άρθρο 8 του Νόμου 851/1978, οι παραβάτες τιμωρούνται με κράτηση δύο (2) μηνών ή επιβολή προστίμου ή και τα δύο, εφόσον με άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή.

Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 181 του Ποινικού Κώδικα, όποιος αφαιρεί, καταστρέφει, παραμορφώνει ή ρυπαίνει την Εθνική Σημαία ή έμβλημα της κυριαρχίας του ελληνικού κράτους τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών, και με το άρθρο 155 προβλέπεται φυλάκιση μέχρι έξι (6) μηνών ή χρηματικό πρόστιμο όσων προσβάλλουν, καταστρέφουν ή ρυπαίνουν σημαίες και εμβλήματα ξένων κρατών που έχουν αναγνωριστεί επίσημα από την Ελλάδα και τελούν σε ειρήνη."

Κατακλείδα:

Σήμερα βιώνουμε μία εποχή στην οποία οι ισορροπίες και οι ανακατατάξεις διαδέχονται η μία την άλλη με ταχύτατους και απροσδιόριστους ρυθμούς.

Μέσα σε έναν κυκεώνα προκλήσεων και ανατροπών, αξίες και θεσμοί, σύμβολα και ιδέες πρέπει παραμένουν αυτούσια, χωρίς να αλλοιωθούν.

Σ' αυτά ανήκει και η σημαία, η οποία κατέχει, μαζί με τη θρησκευτική πίστη, ξεχωριστή θέση στην Ιστορία, στη ψυχή και την ύπαρξη του Ελληνικού λαού.

Κρατώντας αυτό το Ιερό Σύμβολο οι Έλληνες, αγωνίστηκαν με πείσμα για την απελευθέρωση της Πατρίδος μας, προασπιζόμενοι τα ιερά και όσια της φυλής μας.

Κρατώντας αυτή τη Σημαία άφησαν στα πεδία των απελευθερωτικών μας αγώνων την τελευταία τους πνοή για την τιμή και την ελευθερία.

Τυλιγμένοι με αυτή τη σημαία έφυγαν και φεύγουν οι ήρωες και μάρτυρες αυτού του αιματοβαμμένου τόπου.

Χρέος μας, στο διηνεκές, οι σημαίες να πλημμυρίζουν, στις Εθνικές εορτές και επετείους, τα μπαλκόνια, τα καταστήματα, οι δρόμοι, τα πάντα, με τα χρώματα, της γαλανόλευκης!!!

Ας αντισταθούμε, υψώνοντας την Σημαία, σε όσους θέλουν την ισοπέδωση της Ελλάδος μας.

Ας κρατήσουμε στην καρδιά και τα χέρια μας το Ιερό αυτό Σύμβολο της τιμής, της λευτεριάς και της δόξας της Πατρίδος μας.

ΠΗΓΕΣ:

«ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ»

«Ιστορία του Ελληνικού Στρατού 1821 – 1997» εκδόσεις ΓΕΣ/ΔΙΣ

«Κανονισμός Εξωτερικής Υπηρεσίας Στρατεύματος (ΓΕΕΘΑ, 1992)»

«Στρατιωτικός Κανονισμός 20-1»

«Άγνωστες πτυχές της Επανάστασης του 1821» Εκδόσεις Περισκόπιο

«Διαδίκτυο»